

הימים הנוראים וחגי תשרי תשפ"א

**מסמך המלצות לעבודת ה'
אישית וקהילתית
בצל הקורונה**

מדי שנה חגי תשרי הם נקודות ציון משמעותיות בהקשר המשפחתי, בהקשר החברתי, בהקשר הקהילתי, ומעל הכול הם נקודות שאי רוחניות אישיות. תחילת השנה היא הזמן לחשבון נפש – למחשבות על השנה שחלפה ועל השנה שבפתח. כבר בסליחות שימי אלול אנו מתכווננים לקראתם; לאחר מכן – אנו מציינים אותם בתפילות הארוכות והמיוחדות בבית הכנסת בראש השנה וביום הכיפורים, ובהמשך אנו חוגגים בשמחה את חג הסוכות ושמחת תורה. גם רבים מאלו שאינם מגיעים לבית הכנסת באופן קבוע מתחברים לבית הכנסת, לתפילות ולקהילה בחגי תשרי.

השנה אנו עומדים לפני אתגר ייחודי – ומקווים שיהיה חד-פעמי. חגי תשרי לא יעברו עלינו באופן שאליו הורגלנו. מסתבר שהשנה לא נוכל להתכנס ברוב עם – לא בסליחות, לא בתפילות ראש השנה ויום כיפור וגם לא בסוכות ובשמחת תורה. החזנים שאותם אנו מצפים לשמוע, קולנו הנבלע בשירת מתפללים רבים אחרים, המפגש החברתי בבית הכנסת ובקידושים, מעמד תקיעות השופר ושמחת ריקודי ההקפות ברוב עם – כל אלה ייעדרו מימי אלול ותשרי השנה.

משרד הבריאות והרבנות הראשית עתידים לפרסם הנחיות מפורטות בנוגע לאופן ההתנהלות וההתכנסות בחגי תשרי השנה. השמירה על ההנחיות והכללים הללו בצורה קפדנית ומדוקדקת היא חובה דתית הנגזרת מדין פיקוח נפש ו'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'. כפי שפרסמנו, תפילה או קיום מצווה שלא על פי ההוראות היא מצווה הבאה בעבירה. לקראת חגי תשרי יפורסמו ההנחיות ההלכתיות להתמודדות נכונה עם החובות ההלכתיות תוך הקפדה על שמירת הנחיות משרד הבריאות.

בדברים הבאים נבקש להסב את תשומת הלב פנימה – אל ההכנות לקראת כינונה של חוויה אישית סביב הימים הנעלים הללו. אנו מצרים על מגבלותינו, ועם זה אנו קשובים ליד ה' הפועלת במציאות והמוזינה אותנו לראות בימים המורכבים הבאים לקראתנו גם הזדמנות להתחדשות ולחשיבה רעננה.

כיצד ניערך לתפילות בימים האלו? מהן ההכנות שהקהילה צריכה לחשוב עליהן בעוד מועד? איך יחזיק מניין מצומצם של מתפללים תפילה האורכת כמה שעות? אילו כוונות ומחשבות מזמנות לנו הנסיבות שאליהן אנחנו נכנסים? מהו ייחודה של התפילה בכניסת השנה הזאת?

הבאנו בפניכם כמה עצות, הדרכות ומחשבות בנושאים האלו, כדי שחגי תשרי תשפ"א יהיו משמעותיים ומרוממים לא פחות מחגים אלו בשנים הקודמות. בעז"ה, נעלה לאתר ולעמוד הפייסבוק שלנו סרטונים קצרים עם טיפים, עצות ומחשבות - מוזמנים לעקוב.

אנחנו מאמינים שבהכנה טובה של יחידים ויחידות, קבוצות וקהילות, אפשר יהיה לשפר מאוד את תנאי התפילה, לגדול יחד מתוך למידה משותפת ולהכין עצמנו מעשית ורוחנית באופן משמעותי לאתגרי החגים השנה. לפעמים דווקא הצמצום והמצר מסייעים לבהירות הכוונה, לברירת העיקר ולהתפתחויות חיוביות ומצמיחות. מן המצר קראתי י-ה ענני במקרב י-ה.

**בברכת שנה טובה, כתיבה וחתימה טובה,
רבני ורבניות בית הלל**

חויית התפילה

תפילות הציבור בהדרת עם ובאווירה חגיגית במיוחד כנראה שלא יהיו השנה. כנראה נצטרך גם לוותר על המנגינות הידועות והאהובות הנושאות איתן את ניהוח החגים וזיכרונותיהם. כדאי שבמקום להשוות את החגים הללו לחגים המקבילים בשנים אחרות, נקבל שהקדוש ברוך הוא זימן לנו מציאות חיים שונה, ועל כן גם החגים השנה יישאו אופי שונה בתכלית. עלינו לחשוב באופן יצירתי כיצד ננצל את המצב לעשיית טוב אחר. אם בשנים כתיקונן הודגשה תפילת הקבע מן המחזור, השנה אולי לתת מקום נכבד יותר לתפילות התחנונים, שפיכת שיח הלב של כל מתפלל ומתפללת.

דגשים רוחניים:

« כבני מרון – העצמת החוויה של כל פרט העובר לבדו תחת מבטו של בורא עולם בימים אלו (שלא כמו בהתקהלויות ההמוניות בשנים האחרות, שמודגשת בהן ההמלכה הפומבית וההדרה, כפי שמכנה זאת הגמרא במסכת ראש השנה - "חילותיו של בית דוד").»

« הפן האוניברסלי של התפילה – בראש השנה איננו מציינים תאריכים מתולדות עמנו. למעשה אנו רואים בו יום אוניברסלי, שכן בו נבראה האנושות. בימים אלה, כשהעולם כולו נתון בצרה משותפת, וכשכל באי עולם עומדים יחדיו בדין, עלינו להתפלל לא רק על מצבנו האישי או הלאומי אלא על מצבו של העולם. עלינו, המתפללים, להיות לפה לעולם כולו.»

הדרכות וכלי עזר מעשיים:

« יש לתת את הדעת לחלקים שונים בתוך הקהילה, שלכל אחד מהם צרכים שונים וחויית תפילה שונה. יש לדאוג שלגברים ולנשים כאחד יש מקום להתפלל בנוחות מקסימלית, ולוודא שכל חלקי הקהילה נכללים בנוחות ובתחושה מזמינה.»

« נוער – כדאי לשתף כמה שיותר על ידי יצירת תפקידים מתאימים בתפילה, בארגון לפני החג ובפעילות ילדים שיכולה להיות מועברת על ידם. בזכות התפילות המקוצרות אפשר ליצור זמן לימוד ומפגש מיוחד לנוער.»

« בכל קהילה ישנם חברים בקבוצות סיכון, שלא מתפללים בבית הכנסת - יש להמשיך להקפיד ולהתייחס אליהם כחלק מן הקהילה, גם כשהם לא נוכחים. זהו חלק משמעותי מהחוסן הקהילתי. רעיונות רבים לכך מובאים בהמשך המסמך.»

« שילובם של ילדים קטנים בתפילות הארוכות הוא אתגר מוכר. מעבר לתפילות ילדים, ניתן השנה להנות מכך שהמסגרות גמישות יותר וכמות האנשים ירדה ולשלב את הילדים ביתר נינוחות. למשל, ניתן להזמין לתקיעות ולהפנות את הדרשות גם אליהם.»

« לפני החגים – כדאי לקיים מפגשי הכנה ללימוד התפילות שבמחזור ולכתיבת תפילה אישית. אפשר לקיים אותם פנים אל פנים או באופן וירטואלי. קיומם באופן וירטואלי יאפשר גם למי שלא יגיעו לבתי הכנסת להרגיש את השייכות הקהילתית, הנחוצה כל כך בתקופה זו. כמו כן, אפשר לקיים גם לימוד משפחתי בשבתות של חודש אלול לקראת תפילות הימים הנוראים.»

« בחגים עצמם – אפשר לנצל את התפילות הקצרות יותר השנה ולהקדיש זמן לעיון נוסף בתפילה (לפניה או לאחריה) בקבוצות קטנות.»

« אפשר לרומם ולהעמיק את התפילה במפגשי ההכנה שלפני החגים

ובחגים עצמם בעזרת כרטיסיות או דפי לימוד העוסקים בתכנים העולים מן התפילה מבחינה עיונית ומבחינה קיומית. (ניתן להיעזר בספר 'תיכון תפילתי' של הרב דב זינגר.)

« אם יהיה צורך, ראוי לעודד יצירת קבוצות קבועות של מניינים קטנים. הדבר עדיף גם מבחינה בריאותית וגם מבחינה קהילתית – בקבוצה קבועה אפשר יהיה לבנות מסע משותף מאלול ועד שמחת תורה. גם אם לא יתאפשר לקיים מניין, כדאי לאחד כמה משפחות בקפסולה קבועה ובתוכה להפיק חגיגות ורוממות בתוך התנאים הקיימים.»

« דאגו לסדר את מרחב התפילה כך שיתאים לאווירה הרצויה בבית, ברחוב, בחצר או במרפסות. כדאי להקדיש מחשבה ומעשה לטיפול בענייני הצל, השירותים, נוחות הישיבה, דאגה למצב הרעש, מיזוג האוויר ועוד. הזמינו את המשתתפים והמשתתפות לדון ולהחליט בעניין.»

« נשים רבות התפללו בבית בשנות גידול הילדים, ולרבות מהן יש תובנות כיצד מתפללים בתנאים לא מושלמים. כדאי להזמין נשים מהקהילה לחלוק מניסיוןן. זוהי הזדמנות ליצור מעורבות נשית בהקשר פחות מוכר בקהילה.»

« במקרים של תפילה בבית – תכננו יחד את אופן התפילה: אילו חלקים שלה ייאמרו בפורום משפחתי, ואילו באופן אישי. כדאי להשאיר את התכנית גמישה ולשנותה לפי תחושותיהם של בני המשפחה שיתעוררו בחג.»

« מאחר שהתפילה הציבורית השנה תהיה מצומצמת יותר, אפשר להוסיף פרק זמן של תפילה אישית לכל אחד מבני הבית המעוניין בכך. אפשרו לעצמכם, לבני הזוג או לילדים החפצים בכך שעת התבודדות ותפילה אישית בטבע או בחדר שהוכן מראש לצורך זה בבית.»

דרשות ושיעורי תורה

ראוי להתכנס סביב חגי תשרי לשיעורי תורה ודרשות בפורומים קטנים או בזום, במקום השיעורים והדרשות שהיו אמורים להישמע בבתי הכנסת.

להלן מספר המלצות לגבי הדרשות והשיעורים הווירטואליים:

« מומלץ להשתדל לקצר למסגרת של 20-30 דקות.

« מומלץ לשלוח אל המשתתפים מראש דפי מקורות לעיון מקדים.

« מומלץ לערב כמה שיותר את המשתתפים בדיון ושיחה, ולכל הפחות – לערוך סבב קצר של תגובות ושאלות בסוף השיעור.

« מומלץ לכתוב דרשה מעוררת מחשבה או מעוררת את הלב לקריאה לפני התקיעות. לפני תפילת נעילה וכדומה, ולשתף בה את כל חברי הקהילה.»

הקהילה

לאור החסך של המפגש סביב בית הכנסת והתפילות בתקופה זו, יש צורך ממשי להגביר את האינטראקציה הבין-אישית בקהילה. כדי ליצור חוויות משמעותיות של אחווה ואחדות קהילתית תוכלו לבחור רעיונות המתאימים לקהילתכם מתוך הרשימה הבאה, ולחשוב על רעיונות נוספים שיטפחו קירבה ושותפות:

« יצירת סרטון של ברכות לשנה טובה לקהילה לקראת ראש השנה.

« כתיבת מכתבים בין המשפחות.

« מפגש זום משותף של הכנה לחגים.

« קידום יוזמות של גמילות חסדים בקהילה.

« יצירת סרטון ויטויב שבועי ובו הודעות ועדכונים, כמו שנהוג לעשות אחרי התפילה.